

مدرسه عالی فقه تخصصی

پایان نامه کارشناسی ارشد

رشته: فقه پزشکی

عنوان

بررسی حکم فقهی معاملات مرتبط با اسپرم، تخمک،

سلول تلقیحی (جنین) و رحم

استاد راهنما

حجة الاسلام و المسلمین سید محسن مرتضوی

دانش پژوه

سید مرتضی حسینی

۱۱۵۵۱۹۰

تیرماه ۱۴۰۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

❖ مسؤلیت مطالب مندرج در این پایان نامه به عهده نویسنده می باشد.

❖ هرگونه استفاده از این پایان نامه با ذکر منبع بلائین است و نشر آن در داخل کشور ممنوع به اخذ مجوز از جامعه المصطفی العالمیه است.

تقدیم به:

ماحصل آموخته‌هایم را تقدیم می‌کنم به آنان که مهر آسمانی شان آرام بخش آلام زمینی ام است

به استوارترین تکیه‌گاهم، دستان پر مهر پدرم

به سبزترین نگاه زندگی ام، مادرم

که هرچه آموختم در کتب عشق شما آموختم و هرچه بگو شتم قطره‌ای از دریای یکران مهربانی‌تان را پاس توانم بگویم.

امروز، مستی ام به امید شماست و فردا کلید باغ به‌شتم رضای شما

در برابر کوه وجودی‌تان زانوی ادب بر زمین می‌نهم و بادی مالالال از عشق و محبت بردستانان بوسه می‌زنم

تقدیر و تشکر:

به حکم «من لم یسکر المخلوق لم یسکر الخالق» از زحمات استاد محترم راهنما حجة الاسلام و المسلمین سید محسن مرتضوی که با حوصله مندی تمام راهنمایی این پژوهش را به عهده گرفتند و پیوسته از راهنمایی‌های ارزشمند و راه‌گشای ایشان بهره‌بردم، صمیمانه سپاس‌گزاری می‌نمایم

و نیز از مسؤولین محترم جامعه‌ی المصطفی (س) العالمیه‌ی به‌ویژه مسؤولین محترم مدرسه عالی فقه تخصصی که بازحات بی‌شائبه، زمینه رشد علمی ما را فراهم آوردند و تقدیر و تشکر می‌نمایم و توفیق روزافزون، بجان را از خداوند منان استدعا دارم.

همچنین بر خود لازم می‌دانم از مسؤولین محترم کتابخانه جامع جامعه‌ی العلوم که در به‌ثمر رسیدن این تحقیق، بکفاری لازم را نمودند تشکر و قدردانی نمایم.

چکیده

امروزه ناباروری معضلی است در جامعه که برخی خانواده ها مبتلای به آن هستند و این بدلیل ناتوانی در یکی از زوجین است. کمبود تعداد اسپرم و تخمک یا ضعیف بودن و عدم قدرت باروری این دو عامل اصلی ناباروری است. مراکز ناباروری و بانک‌های اسپرم به همین منظور ایجاد شدند و تا حد زیادی این مشکل را مرتفع ساختند. اشخاصی که به این مراکز، اسپرم و تخمک اهدا یا دریافت می‌کنند در قالب یک معامله معهود باید این کار را انجام دهند مانند بیع، هبه، صلح، وکالت و یا از راه‌های دیگر این انتقال انجام شود مثل اعراض، اذن، قرارداد خصوصی.

اهدای اسپرم بنا بر دو مبنایی که وجود دارد دو حکم متفاوت پیدا می‌کند که در صحت و بطلان معاملات آن اثر خواهد داشت. بر اساس مبنای حرمت چون اسپرم، منفعت محلله عقلائیه مقصوده ندارد معامله ان باطل است. و بنا بر مبنای جواز، معامله آن صحیح است.

بعد از اهدای اسپرم و تخمک طی فرایند تلقیح مصنوعی جنین تشکیل شده به رحم جایگزین منتقل می‌شود. بعضی از زنان که رحم مناسب برای فرزندآوری ندارند از این روش استفاده می‌کنند این خود دارای احکامی است. در اینجا نیز دو مبنای جواز و حرمت هست که موافقان و مخالفان ادله ای از آیات و روایات ذکر می‌کنند. در معاملات اسپرم و تخمک، مسئله مملوک بودن و مالیت داشتن مطرح است که آیا انسان مالک اعضا و فضولات بدن خود هست یا خیر تا بتواند در آن‌ها تصرف کند؟ باتوجه به مباحثی که طرح می‌شود سلطه انسان بر نفس خویش، حق اوست و اجازه تصرف در بدن خود را دارد لکن تا جایی که شارع تعیین کرده و مقرر نموده است. معامله جنین تحت عنوان بیع امکان پذیر نیست چرا که جنین، همانند اسپرم و تخمک، دیگر از فرآورده های انسانی نیست که بتوان آن را خرید و فروش کرد بلکه موجود زنده و دارای حق حیات است و شخصیت مستقل دارد بخاطر همین هم بسیاری از فقها در بیشتر موارد اجازه سقط جنین را نداده‌اند. جنین را می‌توان از طریق معاملات دیگر مثل هبه، صلح و وکالت یا از روش‌هایی مثل اعراض، اذن یا قرارداد خصوصی به رحم منتقل کرد. در مورد اجاره رحم که برخی موافق و بعضی مخالف آن هستند اشکال‌ها و پاسخ‌های متعددی هست که نظر موافقان، جواز آن است بشرط پرهیز از مقدمات و مستلزمات حرام و نظر مخالفان حرمت اجاره است.

واژگان کلیدی: معاملات؛ اسپرم، تخمک، سلول تلقیحی و رحم

فهرست مطالب

مقدمه	۱
۱. بیان مسئله	۴
۲. سوال اصلی	۵
۳. سوالات فرعی	۵
۴. پیشینه تحقیق	۶
۵. هدف تحقیق	۷
۶. نظریه پردازی یا نوآوری تحقیق	۷
۷. روش تحقیق	۷
۸. قلمرو تحقیق (زمانی، مکانی و موضوعی)	۷
۹. ساختار تحقیق	۸
بخش اول: مفاهیم و کلیات	۱۰
فصل اول: مفاهیم	۱۱
۱. مفهوم باروری و ناباروری	۱۱
۱_۱. باروری	۱۱
۱_۲. ناباروری	۱۱
۲. مفهوم اسپرم، تخمک و جنین (سلول تلقیحی)	۱۱
۱_۲. اسپرم	۱۱
۲_۲. تخمک	۱۲
۳_۲. جنین	۱۳
۳. مفهوم تلقیح	۱۴
۴. مفهوم معامله	۱۵

۱۵	۴_۱. معامله در لغت .....
۱۵	۴_۲. معامله در اصطلاح .....
۱۶	۵. مفهوم عقد .....
۱۶	۵_۱. عقد در لغت .....
۱۷	۵_۲. عقد در اصطلاح .....
۱۸	۶. مفهوم بیع .....
۱۸	۶_۱. بیع در لغت .....
۱۸	۶_۲. بیع در اصطلاح .....
۱۹	۷. مفهوم هبه .....
۱۹	۷_۱. هبه در لغت .....
۱۹	۷_۲. هبه در اصطلاح .....
۲۰	۸. مفهوم صلح .....
۲۰	۸_۱. صلح در لغت .....
۲۰	۸_۲. صلح در اصطلاح .....
۲۱	۹. مفهوم اجاره .....
۲۱	۹_۱. اجاره در لغت .....
۲۳	۹_۲. اجاره در اصطلاح .....
۲۵	فصل دوم: کلیات .....
۲۵	۱- ناباروری .....
۲۵	۱-۱. ناباروری .....
۲۵	۱-۱-۱. عوامل ناباروری در مردان .....
۲۵	۱-۱-۲. عوامل ناباروری در زنان .....
۲۶	۱-۲. باروری .....
۲۶	۱-۲-۱. باروری طبیعی .....

۲۷	۲-۲-۱. باروری مصنوعی
۲۷	۳-۱. انواع تلقیح مصنوعی
۲۷	۱-۳-۱. تلقیح داخل رحمی (IUI)
۲۸	۱-۳-۱-۱. اهدا و تزریق اسپرم
۲۹	۲-۳-۱-۲. اهدای تخمک
۲۹	۲-۳-۱. تلقیح خارج رحمی (IVF)
۳۱	۴-۱. تاریخچه تلقیح مصنوعی
۳۱	۱-۴-۱. از لحاظ تاریخی
۳۲	۲-۴-۱. از لحاظ علمی
۳۵	۳-۴-۱. پیشینه فقهی تلقیح مصنوعی
۳۶	۵-۱. تلقیح مصنوعی در ایران
۳۷	۲- حکم تکلیفی اهدای اسپرم اجنبی
۳۷	۱-۲. اهدای اسپرم مرد بیگانه و تزریق آن به رحم زن
۳۸	۱-۱-۲. دلیل اول: آیات شریفه
۴۱	۲-۱-۲. دلیل دوم: روایات
۴۵	۳-۱-۲. دلیل سوم: ارتکاز مشرعه
۴۶	۴-۱-۲. دلیل چهارم: کشف مذاق شارع
۴۹	۵-۱-۲. دلیل پنجم: مقتضای اصل عملی
۵۲	۳- حکم تکلیفی رحم جایگزین
۵۲	۱. دیدگاه مخالفان
۵۶	۲. دیدگاه موافقان
۵۸	۳. صور مختلف استفاده از رحم اجنبی و فتاوی فقهاء در مورد آن
۶۳	بخش دوم: حکم معاملات مرتبط با اسپرم و تخمک

۶۴	فصل اول: خرید و فروش اسپرم (معامله تحت عنوان بیع)
۶۷	۱. مالکیت انسان بر اعضای بدن خویش و معامله آنها
۶۸	۱-۱. تفاوت حق با حکم
۷۰	۲-۱. سلطه انسان بر نفس خود
۷۳	۲. شرایط صحت بیع
۸۰	فصل دوم: معاملات دیگر مرتبط با اسپرم
۸۳	فصل سوم: خرید و فروش تخمک
۸۴	بخش سوم: اهدای جنین
۸۵	فصل اول: اهدای جنین به عنوان بیع
۸۷	فصل دوم: عناوین دیگر معهود حقوقی
۹۱	بخش چهارم: حکم معاملات مرتبط با رحم
۹۲	فصل اول: بررسی ادله قائلین به جواز اجاره رحم
۱۰۹	فصل دوم: بررسی ادله قائلین به حرمت اجاره رحم
۱۱۸	نمونه قرارداد اجاره رحم
۱۲۵	نظرات فقها و مراجع عظام تقلید پیرامون صحت و بطلان قرارداد اجاره رحم
۱۲۶	نتیجه گیری
۱۲۹	منابع و مآخذ

مقدمه

آفرینش انسان و کیفیت آن از مسائل بسیار پیچیده و مهمی است که آیات فراوانی در این مورد در قرآن کریم آمده است که به تعدادی از آن آیات اشاره می‌کنیم:

«إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا»^۱

ما انسان را از آب نطفه مختلط (بی حس و شعور) خلق کردیم و او را می‌آزماییم و بدین سبب دارای قوای چشم و گوش (و مشاعر و عقل و هوش) گردانیدیم.

«الَّذِينَ نَخْلُقُكُمْ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ. فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ»^۲

آیا ما شما آدمیان را از آب نطفه بی قدر (بدین زیبایی) نیافریدیم؟ و آن نطفه را (از صلب پدر) به قرارگاه استوار (رحم) منتقل ساختیم.

^۱. سوره دهر، آیه ۲

^۲. سوره مرسلات، آیه ۲۰ و ۲۱.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا»^۱

ای مردم، ما همه شما را نخست از مرد و زنی آفریدیم و آن گاه شعبه‌های بسیار و فرق مختلف گردانیدیم تا یکدیگر را بشناسید.

همچنین قرآن کریم به مسئله ناباروری نیز اشاره دارد و عقیم بودن همسر چند تن از پیامبران الهی را بیان می‌کند که با وجود کثرت سن، شامل رحمت الهی شده و در کهنسالی صاحب فرزند شده‌اند.

در آیات سوره مریم می‌فرماید:

«قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا. وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَرَائِي وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا. يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا. يَا زَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَىٰ لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا. قَالَ رَبِّ إِنِّي يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا. قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا»^۲

عرض کرد که پروردگارا، استخوان من سست گشت و فروغ پیری بر سرم بتافت و با وجود این من از دعا به درگاه کرم تو خود را هرگز محروم ندانسته‌ام. و من از این وارثان کنونی برای پس از خود بیمناکم و زوجه من هم نازا و عقیم است، تو از لطف خاص خود فرزندی به من عطا فرما. که او وارث من و همه آل یعقوب باشد و تو ای خدا او را وارثی پسندیده و صالح مقرر فرما. ای زکریا همانا تو را به فرزندی که نامش یحیی است و از این پیش همنام و همانندش (در تقوا) نیافریدیم بشارت می‌دهیم. زکریا عرض کرد: الهایا، مرا از کجا پسری تواند بود در صورتی که زوجه من نازاست و من هم از شدت

^۱ سوره حجرات، آیه ۱۳.

^۲ سوره مریم، آیه ۴ تا ۹.

پیری خشک و فرتوت شده‌ام؟! (فرشته‌ای از زبان خدا) گفت: چنین خواهد شد؛ پروردگارت گوید: این کار برای من بسیار آسان است و منم که تو را پس از هیچ و معدوم صرف بودن، نعمت وجود بخشیدم.

«وَأَمْرَأْتُهُ قَائِمَةٌ فَضَحِكْتُ فَبَشَّرْتَاهَا بِإِسْحَاقَ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ. قَالَتْ يَا وَيْلَتَى أَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ.»^۱

و زن ابراهیم ایستاده بود که (از فرط شوق) متبسم گردید، پس ما آن زن را به فرزندى به نام اسحاق و سپس یعقوب بشارت دادیم. زن گفت: ای وای! آیا می‌شود من بزایم با آنکه پیری سالخورده‌ام و شوهرم نیز مردی پیر و فرتوت است؟ این چیزی بسیار شگفت‌انگیز است.

و اما قدرت خداوند متعال در تولد حضرت عیسی علیه السلام بسیار شگفت‌انگیز است آنجا که می‌گوید:

«فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا. قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتُ تَقِيًّا. قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا. قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا. قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَلِنَجْعَلَهُ آيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَقْضِيًّا. فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَذَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا.»^۲

و آن‌گاه که از همه خویشانش به کنج تنهایی محتجب و پنهان گردید ما روح خود را بر او فرستادیم و او در صورت بشری زیبا و راست اندام بر او ظاهر شد. مریم گفت: من از تو پناه به خدای رحمان می‌برم اگر مرد پرهیزکاری هستی. گفت: من فرستاده خدای توام، آمده‌ام تا تو را پسری بخشم بسیار پاکیزه و

^۱ سوره هود، آیه ۷۱ و ۷۲.

^۲ سوره مریم، آیه ۱۷ تا ۲۲.

پاک سیرت. مریم گفت: از کجا مرا پسری تواند بود در صورتی که دست بشری به من نرسیده و کار ناشایسته‌ای هم نکرده‌ام؟ گفت: این چنین کار البته خواهد شد، خدایت فرموده که بسیار بر من آسان است (تا قدرت ما را بر آن دریایی) و تا این پسر را آیت بزرگ و رحمت واسع خود برای خلق گردانیم؛ و قضای الهی بر این کار رفته است. پس مریم به آن پسر بار برداشت و با آن به مکانی دور خلوت گزید.

۱. بیان مسئله

از این پرتو به اهمیت بحث می‌توان پی برد که موضوع آفرینش انسان در عین سادگی بسیار پر رمز و راز است و با قدرت و مشیت الهی است که اسپرم و تخمک بی مقدار با یکدیگر تلقیح شده و یک موجود ارزشمند خلق می‌شود. اما گاهی جسم آدمی توانایی ترکیب این دو سلول جنسی را نداشته و منجر به ناباروری وی می‌گردد.

ناباروری مشکلی است که بعضی از زوجین با آن مواجه هستند و به دلیل ناتوانی جنسی از داشتن فرزند محروم می‌شوند که این مشکل ناباروری از نبود یا ضعف اسپرم مرد یا از نبود و ضعف تخمک زن یا نداشتن رحم مناسب برای بارداری می‌باشد.

امروزه با پیشرفت علم پزشکی در زمینه باروری مخصوصاً در دهه‌های اخیر، راه‌های جایگزین باروری مصنوعی به زوجین نابارور پیشنهاد می‌شود همانند اهدای اسپرم یا تخمک از دیگری و یا انتقال جنین به رحم جایگزین که هریک از این روش‌ها به لحاظ حکم تکلیفی در فقه امامیه محل بحث واقع شده است و بعد از فراغ از بحث حکم تکلیفی، احکام وضعی متعددی متوجه این موضوع می‌شود که یکی از این احکام وضعی مسئله معاملات مرتبط با این روش‌ها است که مثلاً اگر زوجین احتیاج به اخذ اسپرم مناسب از دیگری دارند در قالب چه معامله و معاوضه‌ای می‌توانند اسپرم مناسب را از دیگری تهیه کنند؟ آیا شروط معامله در قالب بیع همانند مالیت داشتن مبیع و ملکیت آن در انتقال اسپرم موجود است

یا نه؟ و آیا در صورت فقدان شروط بیع، انتقال اسپرم در قالب معاملات دیگر همچون هبه مشروطه و صلح و ... امکان پذیر است یا نه؟

همچنین نسبت به تخمک زن هم این بحث مطرح است که اخذ تخمک در قالب معامله بیع امکان پذیر است و یا باید در قالب معاملات دیگر باشد. همچنین در روش تلقیح خارج رحمی که اسپرم و تخمک در آزمایشگاه و در محیط کشت تلقیح و جنین تشکیل می شود این بحث مطرح است که زوجین حق انتقال این سلول تلقیحی و جنین آزمایشگاهی را به دیگران در قالب معاملات دارند یا خیر؟ و اگر خودشان قصد بچه دار شدن داشته باشند و زن رحم مناسب نداشته باشد می توانند رحم شخص دیگری را برای حمل جنین در دوران بارداری اجاره نمایند یا خیر؟ و شروط معتبر در کتاب اجاره در اجاره رحم وجود دارد یا خیر؟

ما برآنیم تا در این نوشتار حکم معاملات مرتبط با تلقیح مصنوعی را در ضمن این چهار مسئله از دیدگاه فقه امامیه مورد بحث و واکاوی قرار دهیم، لذا سوال اصلی ما این خواهد بود:

۲. سوال اصلی

حکم فقهی معاملات مرتبط با اسپرم، تخمک، سلول تلقیحی و رحم چیست؟

۳. سوالات فرعی

سوالات فرعی که بدنبال پاسخ آنها در این تحقیق هستیم عبارتند از:

۱. مفهوم واژگان معاملات، اسپرم، تخمک و سلول تلقیحی و رحم چیست؟

۲. انتقال اسپرم و تخمک به گیرنده آن در قالب چه معاملات و با چه شروطی امکان پذیر است؟

۳. انتقال سلول تلقیحی در تلقیح خارج رحمی به دیگران در قالب چه معاملات و با چه شروطی امکان پذیر است؟

۴. حکم معاملات مرتبط با رحم و شرایط آن چگونه است؟

۴. پیشینه تحقیق

کتاب ها و مقالات و پایان نامه هایی که در رابطه با این موضوع نگاشته شده اند به قسمتی از موضوع پرداخته اند مثلاً حکم تکلیفی انتقال اسپرم و تخمک یا حکم اجاره رحم را بررسی کرده اند و از حکم وضعی آن گذر کرده اند یا اینکه از حکم نسب و ارث بحث نموده اند و حکم معاملات مرتبط با اسپرم تخمک سلول تلقیحی و رحم را به صورت مستقل و جداگانه مورد مطالعه قرار نداده اند و در نوشتار حاضر ما بدنال تکمیل مباحث و مکتوبات گذشته هستیم. از جمله کتبی که در رابطه با موضوع تلقیح مصنوعی نگاشته شده اند می توان به کتاب وسائل الانجاب الصناعیه از سید محمد رضا سیستانی، التلقیح الصناعی و تبدیل الجنس از محمد صدر، بررسی فقهی تلقیح مصنوعی از محمد جواد فاضل لنکرانی و همچنین کتبی که با موضوع اجاره رحم تألیف شده اند مانند رحم اجاره ای از طیبه خلقی، رحم جایگزین از محمد بابکی و مقالات بررسی فقهی و حقوقی رحم جایگزین با رویکردی بر مبنای امام خمینی (ره) از معصومه محمد خانی، بررسی فقهی و حقوقی اجاره رحم از ملیحه خادمی که اینها مباحث معاملات مرتبط با اسپرم، تخمک، سلول تلقیحی و رحم رو بصورت مستقل و یکجا بحث نموده اند و ما در اینجا بحث معاملات را بیان و تجمیع نموده ایم.

ضرورت موضوع هم پر واضح است که ما عملی نداریم که فاقد حکم شرعی باشد لذا مسائل مربوط به ناباروری که از مسائل مستحدثه هست هم حتما دارای احکامی است که این احکام بخصوصه می بایست در جوامع و کشورهای اسلامی تبیین و اجرا شود و مشخصاً شاهد بحث ما مراکز درمان

ناباروری هست که در آن‌ها بانک‌های اسپرم هم تعبیه شده و کاملاً مبتلا به احکامی هستند که ما قصد کنکاش آن‌ها را داریم.

۵. هدف تحقیق

تبیین نوع معاملات اسپرم، تخمک، سلول تلقیحی و رحم و صحت و بطلان این معاملات و احکام مترتب بر آن

۶. نظریه پردازی یا نوآوری تحقیق

امروزه با توجه به نیاز زوجین نابارور به تلقیح مصنوعی و استفاده از اسپرم تخمک و جنین دیگران معاملات این امور رواج پیدا کرده است و باید حکم شرعی معاملات منطبق بر اسپرم تخمک و جنین مشخص شود و معاملات هم به طور مستقل در هیچ کتابی مطرح نشده است لذا یک بحث جدیدی است که آثار و ثمرات زیادی در فقه و احکام دارد که ما به طور مستقل بدان پرداختیم.

۷. روش تحقیق

این تحقیق با مراجعه به متون دست اول فقهی و فقه پزشکی و با روش گردآوری کتابخانه ای و به صورت فیش برداری از کتب موجود و استفاده از مجلات و سایت اینترنتی مرتبط و به روش تحلیلی توصیفی نگاشته شده است.

۸. قلمرو تحقیق (زمانی، مکانی و موضوعی)

از جهت زمانی و مکانی محدود به زمان و مکان خاصی نیست و از جهت موضوعی در حیطه فقه امامیه این مبحث را بررسی می‌کنیم.

۹. ساختار تحقیق

بخش اول: مفاهیم و کلیات

شامل دو فصل است: فصل مفاهیم و فصل کلیات. در فصل مفاهیم به مفهوم باروری و ناباروری، مفهوم تلقیح مصنوعی، مفهوم اسپرم- تخمک- جنین (سلول تلقیحی)-رحم، مفهوم عقد-بیع- هبه- صلح و اجاره پرداختیم و در فصل کلیات، حکم تکلیفی صور مختلف تلقیح مصنوعی، شروط بیع صحیح، شروط هبه و صلح و شروط صحت عقد اجاره را بیان نمودیم.

بخش دوم: حکم معاملات مرتبط با اسپرم

شامل سه فصل است:

فصل اول: بررسی شروط انتقال اسپرم از طریق معامله بیع

فصل : بررسی شروط انتقال اسپرم از طریق سایر معاملات

فصل سوم: بررسی شروط انتقال تخمک از طریق بیع

بخش سوم: حکم معاملات مرتبط با جنین (سلول تلقیحی)

شامل دو فصل است:

فصل اول: بررسی شروط انتقال جنین (سلول تلقیحی) از طریق معامله بیع

فصل دوم: بررسی شروط انتقال جنین (سلول تلقیحی) از طریق سایر معاملات

بخش چهارم: حکم معاملات مرتبط با رحم

شامل دو فصل است:

فصل اول: بررسی ادله قائلین به جواز اجاره رحم

فصل دوم: بررسی ادله قائلین به حرمت اجاره رحم

در پایان به نتیجه گیری خواهیم پرداخت و نتایج بدست آمده از مجموع احکام و فتاوا را بیان خواهیم

نمود.

بخش اول: مفاهیم و کلیات